

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԵ

1866 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 13 ՍԱԼԸ

ՆԻՄԵՐՈ 147

Մանգրամի Էֆեմար հափթառում 6 եանի սենեակ 300
նիւսիւ վերիւիւ, սենեակի գլուխէն, բաւթա փարաւ տախի
իշխուտ օլարագ, 200 զէ՛ օլուպ, ալթը այլըը 100 զէ՛ օլա-
րագ, վէ նիւսիւսի տախի 50 սը փարաւ սաթը լաւագ տըր :

Իլանաթըն պէհէր սաթըը իշին, պի-
րինճի տէֆառու 5, իքինճի տէֆառու 2,
վէ իւշիւնճիւ վէ սաթի տէֆառաւում 1
էր զուրուշ այլընաւագ տըր :

Մէքթուպ վէ սաթիւրէ, Պէյ-օլուկտա տօղըու-էօլուա
5 19 նիւսիւրու խանէտէ ԼԷՎԱՆԹ ԶԻՐԱԼՏ Թապիւա-
նէսինտէ, Կարապետ 3. Փանսեանէ կեանաւ ըրիւնէ տըր :

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԵ

Սեպտ. 10	Էն եիւքէք	53-8
» »	Էն աշաղը	54-32
» »	Դարանտը	55-2

ՄԱՆՁՈՒՄԵՅԵ ՄԱԽՍՈՒՍ ԹԷԼԷԿՐԱՑ

Փարիս, 25 սեպտեմբեր. սապահըն սա-
աթ 5 վէ 45 տաղըգասընտա :

Մա՛ը հալին 20 սինտէ Մէսինատան ալը-
նան թէլէկրաֆա կէօրէ, Բալէրմօտաքի իւ-
խիլալ հալեա տէվամ իթմէքտէ տըր :

Տիւնքի Աթինատան կէլէն պիւր թէլէկ-
րաֆա կէօրէ, Ինկիլթէրա սէֆիրի ճէնապ-
լէրի, Ինկիլիզ տէվլէթի Թարաֆընտան Գան-
տիանըն Եունանիսթանա իւսվէսինին թէք-
լիֆ օլունմատըըն պէհան իլէմիշ տըր :

Ճըրանստան վարիտ օլան պիւր ըէսմի
խապէրէ կէօրէ, Իթալիա ասկէլէրրի ասլա
մուգալէմէթ կէօրմէքսիլին տիւնքի կիւն
Բալէրմօտա տախիլ օլունչար տըր :

Փարիս, 22 սեպտ. ախշամըն սաաթ 5
վէ 45 տաղըգասընտա :

Օսմանլը ֆօնաօլարը :

Լօնտրա 52

Փարիս 52-60

Բրուսիա իլէ Սագսօնեա պէյնինտէ միւ-
սալաւանա գարար վէրիմիշ տըր :

Նիւ-Եօրգ, 20 սեպտեմբեր.

Բամուգ 55.

ԹԷԼԷԿՐԱՑ ԽԱՊԷՐԼԷՐԻ

Ճըրանս, 24 սեպտեմբեր.

Բարա հաղրէթլէրի Ինկիլթէրա գըրալի-
շաը հաղրէթլէրինէ պիւր նամէ Էազմըշտըր
Ինկիլթէրա սէֆիրի Մ. Օտօ Բըսըլ իլէ
Ճըրանս սէֆիրի Մ. աը Սարթիթ պիւր չօգ
միւքեաթէպէ իլէմիշ տըր :

Մէքսիգա իմէրաթօլուղունուն հոկ-
տեմբեր իպթիտաընտա թէալիյէ օլունա-
նագ գուրմընարը թէլիլի օլունմուշար տըր :

Փարիս, 18 սեպտեմբեր.

Ճըրանսը բիւստէ ասկէրլէրինէ Շասը
թիւֆէնքլէրինտէն վէրիւմէք իշին, իքի սէ-
նէ միւստէթ լազըմ կէլաիկի քէշֆ օլուն-
մուշ տուր :

Սիւարի ասկէրինէ տախի եէնի ուսուլտէ
սիւահար վէրիւմէսի մէվգըրի միւգաքէրէտէ
պուլունմագտա տըր :

Փարիս, 24 սեպտեմբեր.

Ճըրանս իլէ Բրուսիա, Ավսթրիա Թարա-
ֆընտան իթալիատան իտտաա օլունան ժէպ-
լաղ հաղընտա սօն էֆքեաըլարըն պէհան
իթմէքտէ տըրլէր :

Լօնտրա, 21 սեպտեմբեր.

Բրուսիա ասկէրի ֆիւթուհաթ ալաեը իլէ
Պէրլինէ կիրմիշ, վէ ֆարթը զայրէթ իլէ գա-
պուլ օլունմուշ տուր :

Մ. աը Պիլմարգա օէնէրալըգ ըրիւթպէ-
սի վէրիւմիշ տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԹԹԸ ՏՈՒՆԻԼԻՅՅԵ

Պու կիւնլէրտէ տախիլէյէճէ Էն պիւ-
լիւք հալաթիս կիրիտ զայլէսի հալաթիս
օլուպ, վէ իքի իւշ կիւնտէն պէրու բէք
եէնի վէ միւթէնա պիւր չէս Էօգ իսէտէ,
Ճիւմա իրթէսինտէն պէրու զալէթալար-
տա օլունանլարը տէրճ իթաիքտէն սօն-
րա, եէնի հալաթիսլէր իշին տախի եա-
լընա վէ օ պիւր կիւնէ պէքլէրիլ :

Ճիւմա իրթէսի Գուրիէսինտէ չու-
աթիտէքիլէր օլունմուշ տուր :

« Սայիգը-Շատի նամ վարօրու հիւ-
մայուն իլէ Գանիատան 17 Թարիլիլի ալ-
տըղըմըգ մէքթուպլարըն խիւլասայի մաէ-
լինի պէհան իտէրիլ :

« Կիրիտ զայլէսի քէսպի չէտտէթ ի-
տէլտէն պէրու, խայլիճէ Բուճ ֆամիլ-
եալարը, քէնտիլէրինի հըֆօ ու վիդայէ
իլէմէք իսթէաիքլէրինտէն, քիմիսի Եու-
նանիսթանա հիճլէթ իտիպ, վէ քիմիսի

տախի սայիլ ճէգլիլէրէ չէքիլիշլէր տըր
Լաքին Մուսթաֆա բաշա հաղրէթլէրի-
նին մուվասէլէթլէրինտէն պէրու հիւքէս
հիճլէթ իթմէքտէն վազ կէլիլի տըր,
չիւնքի ասայիլի հալին եաղընտա իտտէսի
մէմուլի զալիտէն պուլունմագտա տըր :

« Զօրպալարըն սայրսընըն տօղրու սու-
հէնուգ պիլինէմէմիշ տըր, չիւնքի հէր-
քէս պիլիլ տիւրլիւ իտպէր վիւմէքտէ
տըր :

« Գանտիա բիշկեահընտա վուգու-
պուլան զալիտէն պիլիտիւմիշ իտիք. օն-
տան պաշղա իքի զալիտ տահա վուգու-
պուլմուշ տուր, Էանի պիլիսի Բէթիմօ-
տա, վէ տիլէրի Մալագսատա, մէքքիւր
սօնրա քի զալիտ աեքն 16 սընտա վուգու-
պուլուպ վէ ալթը սաաթ սիւրմիւշ տըր :
Գանտիանըն սէքէնէսի, զալիտըն պիւր
մըգտարընը բէնճիլէրտէն կէօրէպիւ-
մէքտէ իմիշլէր : Մէքքիւր զալիտարըն
իւշիւնտ տախի զօրպալար կէրի չէքիլմէ-
յէ մէճպուր օլունչար տըր :

« Զօրպալարըն Էն պիւլիւք մուվաֆ-
ֆաղըյէթլէրի, ասպքիլի Մըսրիյէտէն
իքի ֆըրգասընը մուհաէրէեէ ալմալարը
օլունմուշ տուր : Մէքքիւր ֆըրգալարտան
պիլիլինճիսի իքի Թապուրտան միւրէթ-
թէպ օլտուղու հալտէ պիւր գաշ կիւն-
տէն պէրու Թահթը մուհաէրէտէ ի-
քէն թէսիւմ օլունչար, վէ իսթիլալը-
լար Թարաֆընտան կէօլմէքիլէն մահէլ-
լէրէ չէքիլիշլէր տըր : Զօրպալար պէրա-
յի քէֆալէթ ալթը քիշի բէհին ալթօյ-
մուշար իսէտէ, թէքիլիֆ օլունան շարթ-
լար իճրա օլունտուղունտան, մէքքիւր
բէհինլէրէ Եօլ վէրիլիշ տըր :

« Օսմանլը ասկէրլէրի, Մըսըր ասկէ-
րիլին իքինճի ֆըրգասընը վէ պիլիլքտէ
պուլունան պիւր գաշ եիւզ իսլամ ֆա-
միլեալարընը մուհաէրէտէն զուրթալ-
մագ իւզրէ ֆիսսամօ-Գասթէլի իսկէլէ :

տիկնէ չըզմըշար, վէ զօրպալար ասաքիւրի մէրգուժէյի կէօրտիւքլէրինտէ կէրի չէ-քիւմիշէր տիր:

«Թարաֆէյնտէն պազը պարպարըզ-լարա իրթիքեապ օլունմուշ տուր: Պու խուսուստան տօլայը, Մուսթաֆա բա-շա հազըթլէրի թարաֆընտան, եէնիւ-միշ օլան տիւշմէնլէր հագգընտա ինսա-նիյնթէթճէ մուսմէլէ օլունմասընա տայիր էքիտէն վէ չէտիտէն էմրլէր օլունմուշ տուր: Զօրպալարըն պաշարը թարա-ֆընտան տախի պինի թէնպիհաթըն գու-հուրա կէլմէսինի արգու իտէրիզ:

«Մահը հալին 13ինտէ, պիր պիւ-յիւք մէմուր իլէ պիրլէքտէ 4000 նէֆէր Մըսըր ասկէրի կէլմիշ տիր:

«Պաշա ասկէր տախի պէլէնիլմէք-տէ օլուպ, վէ ասաքիւրի նիզամիյնէնի մըգտարը 30 պին նէֆէրէ պալիզ օլաճագ ալը:

«Սիւսթաֆա բաշա հազըթլէրի թա-րաֆընտան զայրէթի ազիմէ իպրազ օլուն-մագտա օլուպ, գուհուրա կէլէն էվամի-րի քեաֆէթէն իճրայէ կէլտիքտէն սօն-րա, պիզգաթ քէնտիսի ասաքիւրին էօնիւ-նէ տէլէրէք օրտու մէյտանընա չըգա-ճագ տըր, վէ պու պէյլէ օլունգու թագտիրտէ, զօրպալարըն հալէրի բէք Ֆէնա օլաճագ տըր, չիւնքի հէր թարա-ֆը բէք ալեա թանմագտա տըր:

«Մահը հալին 14ինտէ, Մուսթա-ֆա բաշա հազըթլէրի թարաֆընտան պիր իլաննամէ նէշը օլունմուշ տուր:

«Մէզքիւր իլաննամէ զիեատէսիյէ սուլհ ու ասայիշ իւզըն գալէմէ ալըմըշ օլունգտան պաշա, ասարը քէմալէթ, էմրի իթիտալ վէ մէթանէթ տախի միւն-տէրիճ պուլունմուշ տուր: Մուսթաֆա-րիմիզտէն պիրիսի պիզէ, մէզքիւր իլան-նամէնին թիւքթէ սուրէթլինի կէօնտէր-միշ տիր: Բաշայի միւշարիլէյհ հազըթլէ-րի քէնտի նութըլարընա, զօրպալարա տայիրէյի իթաաթա տախալէթլէրինին թէքլիթի, վէ մուզայիրի գուհուրա կէ-ալիքտէ, տիւշար օլաճագլարը ֆէլաքէթ-լէրէ պիզգաթ քէնտիլէրին սէպէպիյնէթ վէրմիշ օլաճագլարը պէեանիյէ խիթամ վէրմիշէր տիր:

«Վարօրու հիւմանուհուհն հարէքէ-թի հէնկեամընտա, Հանեատա սէյլէն-տիկինէ նագարէն, եարըն տէյիլ օ պիր կիւն, եանի աեըն 18 ինտէ իիթիլալը-լարըն պաշարընտան չօգլարը կէլիպ տա-յիրէյի իթաաթա տախիլ օլաճագլար տըր:

«Թէվաթուրէն իշիտիլտիկինէ կէօրէ, ըսֆագեալը պիր չօգ գաթիթանյար, էվ-րօպա թարաֆընտան Բուսթաֆա մուա-վէնէթ օլունմաղըն կէօրտիւքլէրինտէն, իթաաթա կէլմէքլիյէ նիյէթ իթմէքտէ ի-միշէր: հալ պու քի զօրպալարըն պաշըն-տա պուլունման պիր խայիլ Էուհանլըլար,

պիր տահա լիսանյարընտան իթաաթա-լա-գըտընըն չըգալարըլար իսէ քէնտիլէրի էօլտիւրէճէքլէրինի մէրգուժանէ խապէր վէրմիշէր տիր:

«Մայիզը Շաաթի Գանտիա սուլարըն-տա, Օսմանլը ասկէրի տօլու պիր չօգ վարօրլարա թէսաաթի իթմիշ տիր:

Մուսթաֆա բաշա հազըթլէրի թարաֆընտան նէշը իտիլէն իլաննամէնին թարիսի րուսի սեպտեմբերին իւշիւ օ-լուպ, վէ պէշ կիւն վատէ կէօսթէրիլմիշ օլունգուհուտան, չիմտիյէ գատար մէզքիւր միւտտէթ տէօրթ պէշ կիւն կէլմիշ ի-սէտէ, նասըլ քի սէյլէտիք հէնուզ եէնի պիր խապէր ալընամամըշ տըր:

Խմտի, տիւնքի Գուրիէտէ օգուհան կիրիտ հալաաթիլէրինի տախի պէեան ի-տէլիմ:

«Ճիւմա իրթէսի կիւնքի նէշը իթա-կիմիզ Գանտիա հալաաթիլէրինի Մայիզը Շաաթի վարօրու Հիւմանուհուլա ալմըշ խոթը: Ալմթիւրա վարօրուլա պաշա հալաաթիլէր տախի ալմըշ իսէքտէ, այնի թարիստէն տիրլէր, ֆագաթ պու Ճիւմ-լէ իլէ տախի, պազը թաֆսիլաթը սա-լիլէ տէրճ իյլէտիքլէրինտէն, օնլարը տա-խի պէեան իտէրիզ:

«Մահը հալին 12 սինտէ տէֆթէր-լէր աշըլարագ, Շահին բաշա հազըթլէ-րի գօմանտարընտա պուլունման Մըսըր ասկէրինէ իլալէ գըլընմագ իւզըն, կէօ-նիւլիւ ասկէր եազըլմագ իսթէյնէլէր տալէթ օլունմուշար, վէ եէվմի մէզ-պուրտա 300 քիշի եազըլմըշ տըր: Մէր-գուհան կէօնիլիւլէր օլ կիւնիւն ախ-չամըսը պիր պէյլէք կէմիսինէ իրքեապէն Գալիվէէէ նագլ օլունմուշար տըր:

«Իսթիսար գըլաղըմըզ մուխապէ-րաթ, Գանտիա բիշկեհանյարա վուզու պուլան գալգաեը թաաթիզ իթմէքտէ տիր, մէզքիւր գալգատա, պուլանըն կէօնիլիւլէրի, նիզամ ասկէրի իլէ պիր-լիքտէ պուլունմուշ տուր: Օսմանլըլարըն էլլէրինէ տիւշէն հօրիլէրին իլինտէ պիր Բուսթաֆա պէրապէր պուլունմուշար, վէ Հանեաեա նագլ իլէ մուհպէսէ իլգա օ-լունմուշար իսէտէ, մէսմուաթանագա-րէն, մէրգուլմ բարաա պազը եսրար գա-հիլէ չըգալարաճաղըն պէեան իյլէտիկին-տէն գօյ վէրիլմիշ տիր: քէգալէք մէսմու-աթա կէօրէ, Գանտիա երարհիւլարըր զօրպալարը իթաաթա կէլմէքլիյի թէքլիթ իթմէքտէ իմիշէր:

«Մահը հալին 14ինտէ Մուսթաֆա բաշա հազըթլէրի պիր իլաննամէ նէշը իթտիրմիշ, վէ եէվմի մէզպուրտա, Լա-գուսլու հաճի Եօրկիյի, վէ ֆէրտասը կիւնիւ տախի բարասլըգտան չըգմըշ օ-լան Գօսգինասըն սէպիլէրինի թախիլէ իթտիրմիշէր տիր: մէրգուհանըն իքիսինի

տախի կիրիտ վալիսի իսմայիլ բաշա հաղ-լէթլէրի մահպէսէ իլգա իթտիրմիշ իտի:

«Հաճի Եօրկի նուֆուզ քեար սէր-կէրտէլէրտէն պիրիսի օլմաղին, միւքեա-լէմէէէ կիրիշսին իլին էրիթրօրիլէրէ կէօնտէրիլմիշ տիր, վէ աեըն 18 ինտէ ալտէթինէ պէքլէնիլմէքտէ տիր:

«Եէվմի մէզպուրտա կօնեա մանաս-թըրընտան Գանեաեա իքի նէֆէր բա-բաս կէլմիշ, վէ բաշայի միւշարիլէյհ հազըթլէրինէ, ֆիսսամօ երարիսիալա-րընըն տայիրէյի իթաաթա կիրմէք իս-թէտիքլէրինի խապէր վէրմիշ տիր:

«Եէվմի մէզպուրտա Էուհանիսթա-նա կիրմէք իւզըն, Էուհան վարօրլարը-նա 700 նէֆէր քէսան լարիպ օլմուշար, վէ մէրգուլէր քէնտի մալլէրինի տախի պէրապէր ալմըշար տըր:

«Աեըն 14ինտէ իւշ գըլթա Մըսըր հարպ թէքնէսի կէլտիքտէն պաշա, իքի կիւն սօնրա իքի վարօր տահա կէլմիշ, վէ իսկէնտէրիլէտէն 4000 ասկէր կէթիւ-միշ տիր:

«Աեըն 16սընտա Մալագսա գարիյէսի եազընընտա, Օսմանլը վէ Մըսըր ասկէ-լէրիլէ զօրպալար պէյնինտէ պիր գալգա վուզու պուլուպ ախչամա գատար տէ-վամ իթմիշ, վէ զօրպալար կէրի չէքիւ-միշէր տիր: Շու գալգատա զօրպալար-տան էօլէնիլէրին վէ եարալը տիւշէնլէրին սաեըր պէշ ալթըր եիւզ նէֆէրէ պալիզ օլմուշ տուր տէնիլմէքտէ իսէտէ, պուլուն-տա պիր միւշարալա օլմալը տըր, չիւնքի էկէր սահիհ օլմուշ օլտա իտի, Օսմանլը վէ Մըսըր ասկէրլէրինտէն տախի խայիլէթ թէլէթաթ վուզու պուլմալը իտի, հալ պու քի Հանեա խաաթախանէսինէ ան-ճագ պիր նէֆէր եարալը կէթիլիլմիշտիր:

«Մըսըրլըլար Մալագսա, Նէրօգուրի վէ Գուլիվէ գարիլէրինի աթէյէ վէրիպ եագմըշար տըր:

«Լիվաեա վէ Արնավուտուզ թա-րաֆլարընտա տախի իիթիլալ վուզու պուլմուշ տուր տէյի ճէգիլէմիզտէ բէք պիւլիւք պիր թէվաթուր չուու պուլ-մուշ, վէ շու արաճիֆտէն մագսէտ կի-րիտիլէրի տահա զիեատէ գալգաեա թահիլը իյլէմէքտէն իպարէթ պուլուն-մուշ տուր:

ԳԱՆՏԻԱ ԻԽԹԻԼԱԼԸ

«Պու ճէգիլէնին ասվալը հազըրէսի իւզէրինէ սուզուն միւշարհասաթա կի-րիլմէքլիյէ հաճէթ կէօրմէտիկիմիզտէն եալընըզ շուհու պէեան իտէրիզ քի Բուս-լար Էուհանիսթանա ֆիրար իթմէքտէ օլունգլարընտան Հանեատա անճագ սէ-քիզ օն ֆամիլեա իրիսթիեան գալմըշ օլուպ, վէ Բէթիմօ իլէ Գանտիա իսէ տահա ֆէնա պիր հալտէ տիրլէր: Գէյ-լէրտէ քիմէլէր գալմամըշ տըր:

« Կիրիտի Մուսթաֆա բաշա հազարէթլերի մահը հալին (ալաֆրանկա) 11 ինտէ մահէլլի մեզպուրէ վասըլ օլմուշ տուր : Էկէր շու Ֆէսատ տէֆ օլունմագ իսէ պու սէնէնին գէյթին եաղարը քեա միլէն ղայ օլաճագ տըր : Չարը պազար գաբալը օլուպ , տնճագ օն օն իքի տիւք քեան աչըզ պուլունմագտա տըր , հէլէ ախըզ ու իթա պիւթիւն պիւթիւն տուր մուշ տուր : Պիղ շիմտիտէն տէյէպիլի ըիզքի , մեզքիւր ճէգրէ շու շիմտիքի զարարարը եէրինի տօլտուրմագ իշին եի կիրմի սէնէյէ միւհթաճ օլաճագ տըր :

« Մահէլլի մեզպուրտէ վիզարտ նամ պիր ինիլիկ թօր տիւպասը իլէ , պիր զըթա տախի Բրէնչիքէսսա Գլօթիլտա իսմինտէ իթալիա ֆիրգաթօնու վար տըր , վէ պունլար հինի իգթիզատէ քէն տի ատամլարընը գաչըրաճագար տըր :

« Չօրպալար հէր թարաֆտա ճէնք լէշմէքտէ օլուպ , վէ իշիտիլիշէ կէօրէ Մըսըր ասկէրինի պօզմուշլար տըր :

« Աթինանըն Լա-Կրէս նամ ղագէթա սընա նազարէն Աբօգօրօնաեա եագըն պիր մէվգըտէ Մըսըր ասկէրիյէ կիրիտլիէր պէյինտէ վուգու պուլան տէհէթու պիր գաւղատան սօնրա ֆիւթուհաթ կիւրիտլիէրտէ գալըշ օլտուղունտան , իքի պին նէֆէր Մըսըրը սիլահլարընը աչաղը պըրագաղաթ թէսլիմ օլմուշլար , վէ քեաֆ Ֆէյի ճէպիսանէ , էսլիհա , սանտըզ վէ էշեպի սայիլէ գօրպալարըն էլինէ տիւշ միւշ տիւր : »

ԷԷԷԷԷ ԷԷԷԷԷ

— Իգմիրին Էնբարաիալ նամ ղագէթա սընտա շու աթիտէքի հաւատիս օգունմուշ տուր :

« Հալէպ վիլայէթի վայիսի տէվլէթու ճէվտէթ բաշա հազրէթլերի եէնիտէն զօրպալըղա չըգըշմըշ օլան կեաւուր-տաղը իւզէրինէ ագիմէթ իթմիշ տիր :

« Մէրսինտէքի մուխպիրիմիզին մահը հալին 13 թարիխիյէ պիլտիրտիլինէ նազարէն մեզքիւր տաղտա պիր միւտարէ պէ վուգու պուլմուշ , գօրպալար եէնիլիշլէր , վէ մէյտանը միւտարէպէտէ էլլի գտտար մէվթա պըրագմըշլար տըր ,

« Ձիյթինտէ տախի հարէքէթ էսիլլէրի կէօրիւլտիւկիւնտէն պաշարընտան իւշ քիշի հիւքիւմէթ թարաֆընտան թէվլըֆ գըլընարագ իսթանպօլա կէօն տէրիլիշլէր տիր :

« Ճէվտէթ բաշա հազրէթլերինին սայ ու հիւմէթլերիյէ կէրէք կեաւուր-տաղընտա , վէ կէրէք Ձէյթինտէ ասայիշի հալին իյատէ իտէճէկի մէմուլի գաւիտէն տիր : »

Էսէֆ իտէրիզքի նէֆսի իսթանպօլտա պուլունտուղունմուշ հալտէ , Ձէյթին չօրպաճըլարընըն մահպուսիյէթլերի սէպէպի հազգընտա հէնուզ պիր մալիւ մաթը սահիհէ ալամամըշլար տըր :

— Մանգուլմէմիզին 129 ունճու նիւս խէսինտէ պիր ճէնագէ փարասը միւնազաասը տէրճ իթմիշ իտիք , կէէն կիւնլէր մեզքիւր պահար պիզէ տէրճ իթտիլէն գաթ , բէք մուխթասար օլմուշ : վէ էն զիեատէ տիգգաթա շաեան օլան պիր գաչ խուսուստան սարֆը նազար օլունմուշ տուր տէեէրէք , իքինճի պիր պահսըն տախի տէրճինի թալէպ իյլէմէքտէ իքէն , պու տէֆա թարաֆըմըգա հազգանիյէթէ մուվաֆըզ սուրէթտէ եւազըլմըշ պուլունան շու աթիտէքի մէթթուպ տախի կէլիշ օլտուղունտան տէր ճինէ միւսարաաթ իտէրիզ :

... միւլէլիք :

Մանգուլմէի Էֆքեար նամ ղագէթա նըզըն 129 նիւմէրօսունտա պիր ճէնագէ մասարաֆը հազգընտա պիր հիքեայէ օգունուզ :

Միւլէլիք ճէնապլէրի , պու հիքեայէյի սիզլէրէ կէօնտէրէք , իշի հէյիէթի ապիլի վէ սահիհէսինտէն չըգարըպ , կէրէք սիզլէրի վէ կէլէք օգունանլարընը իղֆալ իթմիշ օլմուղ իլէ , պու տէֆա թարաֆը աճիգանէմիզտէն հազրգաթը հալին պէեանը իլէ , պազը միւլթալաամըզ տախի իշար իտէրիզ :

Էվլէլա շուրասը լանա մալիւմ օլմագ կէրէք տիր քի , ֆիլիսէլէրին ճէնապլէրտէն ալտըզլարը ագճէ , թէքեալիքի էօր Վիլլէ եա պիր ճէպայի նագտիյէ նէվինտէն օլմայըպ , ումուլմէն միլլէթճէ , վէ ճիւմէնին իթթիֆագը իլէ գարարաշմըշ պիր ագճէ տիր քի , պիր գաչ եէրէ թագսիմ օլտուղունտան , պիր գաչ եէրտէ տէֆթէրի թուլթուլուպ , տէֆթէր տէֆթէրտէն տայիմա պու ագճէյի մաթիւլա իտէր , վէ մէմուլին պու պապտէ պիր գունուր եա պիր իհմալը իսթիեար իյլէտիլլէրի հալտէ , քիսէլէրինտէն էօտէմէյէ մէճպուր տուրլար :

Սանիէն , ճէնագէսինէ շու գատար եա պու գատար քահանայ իսթէյիպ ֆիլիսէյէ պօրճու օլան քիմսէ , շունու պիլմէլի տիր քի , մատամ քի պու խուսուստան նէ ախգուլթա կիպի սէնէտ ալընըր վէրիլի , վէ նէտէ էսկի վագըթլար կիպի ճաղըն պաշընտա փարա ալընըր օլտուղունտան , տիմէք օլուր քի ճէնագէ սահիպին պիր սէօգիւնէ իթիմատ վէ իթիպար օլունուր : վէ մալիւմ օլտուղուն վէճիլէ տիւնեանըն հէր թարաֆընտա սէնէտ սիզ վէ իթիմատ վէ իթիպար իւզէրինէ օլան պօրճ , հէր պօրճտան մուգատտէմ վէ մուգատտէս տիր քի , սիվիլիզէ օլան միլլէթլերտէ նաւապիթէ թէսմիյէ օլունուր :

Հաթթա պիր ճէնագէյէ պիր , պէշ , օն , վէ տահա զիեատէ քահանայ իսթէնիլտիքտէ , նէ գատար պօրճու օլունաճաղը եվլէլաէն ճիւմէնին մալիւմու օլուպ , վէ մալիւմաթը օլմանտա տախի օլ

սա ֆիլիսէտէն բէք գօլայ խապէր ալապիլէճէքլէրինտէն , պու գատար ագճէ վէրիլէճէյիպի պիլմէգտիմ տէմէլէրինէ տախի պու խուսուստա իթիպար օլունանագ :

վէ նասըլքի եօգարտա տէտիք , պու պիր նամուլա պօրճու օլտուղունտան , հէր ճէնագէ գուհուրինտէ , ֆիլիսէ ճէնագէ սահիպինին նամուսունա իթիմատ վէ իթիպար իտիպ , հէր գաչ քահանայ իսթէրտէ կէօնտէրի , վէ օնա կէօրէտէ մասրաֆ իտէր : միւլէլիք ճէնապլէրի , սիզէ պըրագըրըզ տիւշիւնմէյէ քի , պիր թարաֆտան ֆիլիսէ ճիւմէյէ հալինէ կէօրէ , պէյլէ իթիմատ իտիպտէ , սօնրա մասարաֆընը թահսիլ իտէմէգսէ , եախօտ պու իթիմատը գալտըրըպտա բէյին մասրաֆ ալմանա գալըշըրսա , իքի թարաֆընէ ուլղունսուզըլար վէ գըլ ու գալլէրէ վէսիլէ վէրիլիլի , պունուլ հիւք միւլիւ սիպլէրին վէ օգունանլարընըն հազգանիյէթինէ իհալէ իտէրիզ :

Պու իքի էլլէմ վէ մուհագգաթ միւլթալաամըպտան սօնրա , հիքեայէնիզտէ օլան իղֆալաթ պահսընտա տախի հագըգաթը հալի պէր վէճէր աթի պէեան իտէրիզ :

Հիքեայէնիզի օգունանլար , թարիխի օլմատըղընտան , պունու տիւնքի եա էվլէլի կիւնքի պիր վուգուաթ տըր զանն իտէրլէր , Հալ պու քի էճաճը գալֆասընըն բէտէրինին ճէնագէսի տէֆն օլունալը օն պէշ պյտան զիեատէ տիր : սօնրատան ասըլ էճաճընըն պիր չօճուղու վէֆաթ իթմիշ , վէ պիր քահանայ իլէ տախիմէր հուլմ չօճուգ գալտըրըլմըշ , վէ միւնասիպ մըգտար վագըթ կէչտիքտէն սօնրա ագճէլէրի ուսուլի իւզըն թալէպ օլունմուշ տուր :

Այլար իլէ վագըթ կէչտիքտէն սօնրա , մէրգուլմ գալֆա , տէֆա տէֆա , « պէն պու ագճէյի ուսթամա էօտէմիշիմ տէմիշ օլտուղունտան , մէպաղը մեզպուր ուսթասընտան իսթէնիլմէյէ պաշանմըշ տըր :

Պու կիւն եարըն իլէ պիր իսայլը վագըթ տահա իմրար իթտիքտէն սօնրա , կէրէք ֆիլիսէտէն , վէ կէրէք միլլէթ բաթրիգիսանէսինտէն միւքէրէրէն կէօն տէրիլէն միւլթէպէր զէվաթէ տախի էճաճըրի միւմայիլէյի թարաֆընտան էտնա մուլմէլէլէր օլունտուգտան , վէ տիւքքեան գաբուսու կէօսթէրիտիքտէն , վէ «նէ վագըթ ճանըմ իսթէր իսէ իլթէ օ վագըթ վէրէճէյիմ , տէյի ինսանիյէթսիզլիլէր կէօրիւլտիւքտէն սօնրա , քէյֆիլթ լազըմ կէլէն մահէլլէրէ իֆատէ օլունտարագ , անլէրին էմրի վէ գարարը իւզըն , (ֆագաթ , պիր իսայլը վագըթ տահա միւսաատէ օլունտուգտան սօնրա) գապթիյէյէ միւրաճաաթ օլունմանա մէճպուրիյէթ հասըլ օլմուշ տուր , վէ

խշթէ վերինն հիւրմ իւզէրինն մահ պէ մահ եիւզ զուրուշ թահսիլ օլունմադա պաշանմը տըր :

Միւէլիֆ ճէնապլերի , միլէթ վէ քիլիսէ մէմուրիյեթլերի նէ տիմէքտիր , ճիւմէտէն էվլէլ սիզլէրէ մալիւմ տուր . վէ միլէթլերին պու կիւնքի կիւն հէր շեքեայէթլերինն ագտէմի , մէմուրլաւ ըն վաճիպէի զիմէթլերինի թէմամէն իճրա իթմէմէլերինն իպարէթ պուլունմադտէ տիր , նասըլքի պու մագուլէ շեքեայէթլեր հէր կիւն զիեատէսի իլէ զազէթանըզտա տախի օղունուր : Պիզլէր քիլիսէ իտարէսինն մէմուր օլուպ , վէ քիլիսէ իլէ միլէթէ մէսուլ պուլունտուլ զուլունգտան , էլիմիզտէն կէլտիյի գատար վաճիպէի զիմէթլերինն էտտ իթմէքտէլիզ , շիւնքի քիլիսէնն վէ Միլէթին հուգուգունուր , զաթան շունուրն պունուրն իտտասընա , նէֆասիյէթլինն , թամաւընա , վէ եալսու ինսանիյէթլի սիզլիլինն բայիմալ իթտիրէմէլիզ :

Իմտի միւմայիլէյ շէքաճը մատտէսինտէ տախի մէմուրիյէթ վէ ինսանիյէթ պուլունտուլ թէմամէն էտտ իթմիլ օլունտուլունգա , քէնտի գալպիլ միզլէ պէրապէր ալմէ տախի շէհատէթ իտէր օլունտուլունտան , պունուրն պէլլէլ ճէ պէեանընը հէր նահագգ վէ նապէճա ազլիյաթէ ճէվապը քեաթիլ աւտա իտէրիզ :

Իչպու նամէմիզին պիր ան էվլէլ տէր ճիլի նիաղ իտէրէք , գալըրըզ : Պէյ-օղլու 6 էյլու 1866 .

Մուլիպլերինիզ Ս . Յօնան Ոսկեբերան քիլիսէսի Մէմուրլարը

— . . . Միւէլիֆ .

Իսթանպուլ , սեպտեմբեր 9 .

Մէմուրաթը սահիյէլ նազարէն , սեպտեմբեր 5 տէ ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Սրբազան Պատրիարք հայր հազրէթլերինն , Ատանաւան կէլմիլ օլունտուլ հալտէ , պիր զըթա մահգէր թազաիմ օլունտուլ տուր : Պու մահգէրին մալիլ Ատանա Հայրաթընըն քեաթիլ քէսիլինն ընդիլ մուզայիլ օլուպ , վէ տէրունինտէ քէնտի ալէյիմտէ տախի պազը իթթիրա պուլունտուլունտան , ճէրհինն միւրարաթ իտէրիմ :

Մէզլէր մահգէրտէ եալընըզ պիր գալտէրտէր իլէ օթուլ գատար տախի ճահիլ քիմէսնէլէր իմզալէրի կէթիւնմէքտէ օլուպ , վէ պու տէրտէրլէրտէն էքսէրինն էֆալու հարաքեաթը նամէրզլիլէրի տէրքեար օլունտուլ շէլլէ տուրսուն , պիրիսինն իսէ Ատանաւա օն սէքիզ սաաթ մէսաֆէտէ օլունտուլ թագտիրտէ , Ատանաւա թէրթիպ օլունտան պիր մահգէրտէ իմզալէ կէթիւնմէքտէ , տօլրուսու ազ թէմաճիւպ իտէճէք շէլլէ տիր . ալիսարհականլարա կէլինտիքտէ եա էնթէրէսալարընտան վէ եա ճէհալէթլէրինտէն նալի թահրիք օլունտուլ իմզա վէրմիլէր , վէ եալսու , վէ էն զիեատէ ինթի-

մալտէն պուլունտանը ալէյիլէրինտէ իսիմէրի եազըլմըլ օլունտուլ տըր . պու իմզալարըն ինթիմէ էլլէ պիր աւտէմին տախի իմզալէ կէթիւնմէքտէ տիր քի , եազըն վազըթտա պէլ տէֆա իֆլասէ շրգարազ ահալինն խայլիճէ զարարընը մուճիպ օլունտուլ օլուպ . վէ քիմին աթընա պիւնէրտէ օնուն թիւրքիւսիւնիւ չազըրմագտա տըր :

Թանըտըզլարընըզտան իքի զաթ տախի , բաթրիքիսանէյէ այրընա մէքթուպլար եազարազ մէզլէր մահգէր թաաթիլ իթմիլէրտիր . պու զաթլարտան պիրիսինն , օն սէքիզ սէնտէն պէրու միլէթ իլէրինն գարըշտըրլա ֆէսատա վէրմէքլիլ քէնտույէ քիսպու քեար իտինմիլ օլունտուլ բաթրիքիսանէյէ պիտտէֆաթ թէլէքքի օլունտուլ տուր , վէ մէրզունուն պու հալի ճիւնմէ սիւրիւպ էվլատլարընա տախի պիր պէրիլիզար պըրագաճաղը շիմտիտէն քեաթիլի Ատանա Հայրաթընա մալիւմ տուր . մէրզունունտէն տիկէր զաթըն օլ մագուլէ պիր աւտամ իլէ հէմէֆքեար պուլունտուլուն իլին էսէֆ իտէրէք , անճագ պիր էֆքեարա մէսին պու եալանը իրթիքեաթ իթմիլ օլունտուլուն քէլլէ իտէրիզ . շէլլէ , քի պունտան պիր պուլունգ սէնէ գատար մուգատտէմ , շիմտի հէմէֆքեար պուլունտուլուն պիր զաթըն ալէյիլինտէ , էհալի թարաֆընտան բաթրիքիսանէյէ տաուր ֆէրեաւ մահգէրի կէթիւնէրիլիլինտէ , քէնտիլէր տախի զայրէթի միլլիլէն մէսին մէզլէր մահգէր իմզալարընլար իտիլ : Իմտի մէզլէր մահգէրինն նէ աեարտա շէլ օլունտուլուն պէեանտէն սօնրաֆարզ իտէլիմ քի , շու մահգէր սախիթ տալի տէլիլ տիր . կէլլիմ սայիր խուսուսարա :

1 . Թաղական խորհուրդուն ֆէսի օլունտանըն արդու իթմիլէր , պու իսէ Միլլէթին էքսէրիլէթի արաւընա մալսուս պիր շէլ օլուպ , պին աւտէմ գատար գուրա իլէ ինթիլիսապ օլունտան պիր թաղականըն , էլլէ օթուլ գատար քէսանըն ֆէսիլինն իտտա իթմէքլիլ շրգըլմաթ , հէմ նիզամա գարըտըր , վէ հէմտէ աւտէթա պիր պուլունտուլունգ տըր :

2 . Միլտիլ եպիսկոպոսուն Ատանաւան շրգմաթըն իտտա իթմիլէր տիր . պու խուսուստա , քէտէրիլ պիր միւսաֆիրի զօվմագ ինսանիլէթլիլինտէ պուլունտուլունգալըն տէրքեար տըր : Նիւնքի , միւմայիլէյ սըրբազան միւսաֆիր պիր աւտամ օլուպ , սըրբազան Պատրիարք հայր հազրէթլերինն պիր էմրինն միւնթալըր պուլունտուլուն իսէտէ , էհալինն էքսէրիլէթի միւնթալիլ սըրբազան հագգընտա օլ էֆքեարտա տէլիլ տիր :

3 . Պետրոս վարժապետի իսթէմէզլէր իմիլ . լաթին մէրզում վարժապետ պիր գալբաբա իլէ 50 գատար ալիսարհականլարա տէրա վիլմէք իլին կէլմիլ օլունտուլ , անճագ թաղական խորհուրդուն գալուլ իթմէսի իլէ միլլէթ խըտմէթ իթմէքտէտիր . վէ պիր ճիւնհաթ կէթիւլտիլիլ հալտէ , եօլ վէրիլմէսի տախի թաղական խորհուրդա ալիսա պուլունտուլուն իսէտէ , շիմտիքի հալ միլլէթ վէ թաղական խորհուրդ տախի անտէն խօշնուտ պուլունտուլուն տըր :

4 . Թաղական խորհուրդուն մէօիլիլի-

քէնտի եանըմտա պուլունտուլունտան , կիւեա իսթէտիլիմ մահլէլէ իսթէտիլիմ կիպի մէքթուպ եազըպ , վէ մէզլէր միւնիւր իլէ միւնիւրիլէքէք կէթաթմէքտէ իմիլիմ , պու իսէ քըթի արաճիֆ օլուպ , վէ հիլ պիր մէֆա վուգու պուլունտուլ օլունտուլունտան , էլլէ պիր իթթիրայը իրթիքեաթ իտէն զաթլարա լէճա իտէրիմ քի , հէր քիմէ վէ հէր նէ խուսուստա էլլէ պիր շէլ վուգու պուլունտուլ իսէ , թէպէյիլինն հիմմէթ իթթիլէր , եօխա իլլէ ալէմ մուվաճէսինտէ քէնտիլէրէ եալանճը վէ իթթիրաճը սըֆաթլարընը վէրիլիմ :

Հաճի Յակոբ Ուրֆալըեան :

Պաշգա խուսուսար իլին պու մէքթուպու պիր ճէվապը քեաթիլ աւտա իտէր իսէքտէ , Ատանա վարժապետի ալէլլինտէ սէլլէտիլէրի էն զիեատէ ֆէնա նիլլէթլերինն իսպաթ իլլէմէքտէ օլունտուլունտան , մէզլէր մահգէր իմզա գօեանլարըն քեամիլէն միլլէթ խայինի օլունտուլունտա շիւրհէ ճայիզ տէլիլ տիր :

ԻԼԱՆ
ԿՈՄՍ
ՄՕՆԹԷ—ՔՐԻՍԹՕ
ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻԻՆ
ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՏԻԻՄԱՅԻ
Չմիւնիա
Տպագրութիւն Տէտէան

Հուլիսուր Աղեքսանդր Տիւմայի ալիսանի վիպասանութեան մէկ մասը « Նոյնան Աղանի » պատուական շաքաթաթերթին մէջ կարդացող ընթերցասէր ազգայնոց շատերուն խրախուսանօք՝ ձեռնամուխ եղած է արժանայարգ Պ . Տիգրան Ս . Տէտէան ալիս զուարճալի , ընտիր , եւ ընդարձակ վիպասանութեան ամբողջ թարգմանել , եւ արդէն տպագրութիւնը լրանալու մօտ է :

Ամբողջ վիպասանութիւնը կամ հատորը վեց մասի բաժնուած է . եւ թէպէտ արդոյ թարգմանչին դիտաւորութիւնը վեց հատորը մէկէն հրատարակել էր , սակայն լրանալէն առաջ հատոր առ հատոր հրատարակելու համար իրեն եղած յաճախ առաջարկութիւններէն ըստիպալ՝ պատշաճ համարած է հատոր առ հատոր երեւան հանել , եւ արդէն տպագրած հատորին առաջինը ծախու կը գընուի Տէտէան տպարանը :

Ամբողջ վեց հատորին գինը 65 դուրուշ է կանխիկ վճարելի , իսկ իւրաքանչիւր հատորը գատալ կը ծախուի 15 դուրուշի :

Կը գտնուի Մամուլ-փաշա թիւ 157 Պ . Գաֆաֆեանի գրատունը :

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Տ . ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆՔ ԶԵՐԱԼՅԵՆ ԹԱՊԱՆԷՍԻՆՏԵ
ՊԵՏԵՐՈՅԱՆ ԵՐԱՐԻՆՆԵՐ , ԵՐԱՐԻՆՆԵՐ
ԳԵՐԱՅԵՐԻՆԵՐ ԳԵՐԱՅԵՐԻՆՆԵՐ ՆԻՍԵՐՈ 519 .